

LIETO SAUVOLA YLIPÄÄ

Polttokenttäkalmiston kaivaus

Kristiina Korkeakoski-Väisänen 1993

Arkeol. M. 202/1. B. 1994

**KERTOMUS TURUN YLIOPISTON ARKEOLOGIAN OPPIAINEEN SUORITTAMISTA
TUTKIMUKSISTA LIEDON SAUVOLAN YLIPÄÄN POLTTOKALMISTOSSA TOUKO-
KESÄKUUSSA 1993**

Kaivausaika: 14.5. - 11.6. 1993

Diariointipvm: 1.7. 1993

Kunta: Lieto

Kylä: Sauvola (käytetään myös muotoa Sauvala)

Tila / tontti: 1:18 Jokipelto

Maanomistaja(t): Heikki Jaakkola
Pahkalaukkaantie 50, 20460 TURKU

Maanvuokraaja(t): -

Karttalehti: 1043 12 LITTOINEN Painovuosi: 1981
x = 6709 98
y = 1576 24
h = 25 - 30 m m.p.y. Korkeusjärjestelmä: N60

Korkeuskiintopiste: monikulmiopiste 409 / Lieto 1043 12 09/76-77, korkeusjärjestelmä N43
Kp²: punaisella maalattu ympyräristi kalliassa, aivan ruudun 392/388 itäreunassa.
Taakselukema: 206 Korkeus: 27,33 m m.p.y.

Kaivausjohtaja: lehtori Kristiina Korkeakoski-Väisänen

Kaivaustyövoima: kaivajina 12 arkeologian opiskelijaa 2 vk kukin sekä kartoittaja Tommi Välimäki

Opiskelijoiden työtuntimäärä: 920 t

Tutkitun alueen pinta-ala: 88 m²

Aikaisemmat tutkimukset:

Lieto, Sauvala, Ylipää. A.M. Tallgrenin kaivauskertomus 1913.
Lieto, Sauvala, Laurila, Ristinpelto. Rautakautisen kalmistoalueen koetutkimukset 1973. Maarit Lönnberg.
Selvitys fosfaattitutkimuksista Liedon Sauvalan ja Pahkan kylien alueella 1974 ja 1976. Jukka Luoto.
Liedon Sauvalan kasvistoinventointiraportit. 1990. Liisa Tuomi.

Aiemmat löydöt: KM 6164: 1 - 8
KM 6366: 1 - 329
KM 73106: 1 - 127 (rakennushistorian tsto)

Kaivaukseen 1993 liittyvät tutkimukset:

Lieto, Sauvala, Ylipää. Koetutkimukset. Tarja Tuppurainen. 1993. (TYA arkisto)

1993 kaivauksen löydöt: TYA 596: 1 - 590 TOP. ARK.

Otetut näytteet: maanäytteet 1 - 6, liite 10

Kuvat: mustavalkonegatiivit TYA 20381 - 20406, liite 6
diapositiivat TYA 251: 1 - 25, liite 7

Karttaliitteet:

Yleiskartta, 1:500. Piirtänyt Tommi Välimäki *KS. TARJA TUUPPURAINEN KOEKAIV. KERT. 1993*
1. Taso 1, 1:20. Puhtaaksi piirtänyt Tommi Välimäki
2. Taso 2, 1:20. Puhtaaksi piirtänyt Tommi Välimäki
3. Taso 3, E-leikkaus W, 1:20. Puhtaaksi piirtänyt Tommi Välimäki
4. Taso 4, 1:20. Puhtaaksi piirtänyt Tommi Välimäki

Kertomuksen liitteet:

1. Paalutus, peruslinjat, kp^2 :n sijainti, pintaprofiilikäyrät sekä pinta- ja pohjavaaitusluvut
2. Viitteellinen keramiikan levintä
3. Viitteellinen palaneen luun levintä
4. Viitteellinen palaneen saven levintä
5. Viitteellinen pronssin levintä
6. Mustavalkonegatiivit
7. Diapositiivit
8. Kopia A.M. Tallgrenin yleiskartasta, 1913
9. Pistekorttikopio
10. Maanäytteet
Kuvat

TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Tutkimus tehtiin Turun yliopiston arkeologian oppiaineen opetuskaivauksena tarkoituksena määrittellä A. M. Tallgrenin 1913 kaivaman polttokalmiston laajuus sekä ympäristön koetutkimuksin (kuva TYA 20397) selvittää mahdollisen asuinpaikan sijainti. Koetutkimus tehtiin laudaturopintojen harjoitustyönä ja siitä on jätetty erillinen tutkimusraportti oppiaineen topografiseen arkistoon, ks. Tarja Tuppurainen: Lieto, Sauvola, Ylipää. Koetutkimukset 14.5. - 17.6. 1993.

A. M. Tallgrenin kaivaukset kohdistuivat peltojen ympäröimään mäentöyräaseen, sen eteläpuolelle 1900-luvun alussa rakennetun heinäladon itä- ja pohjoispuolelle. Tietä ladolle tehtäessä oli jo pari vuotta aikaisemmin tallennettu joukko esihistoriallisia löytöjä, jotka Tallgren ajoitti merovinki- ja viikinkiajalle. Koska mainittu heinälato oli joitakin vuosia sitten lahonnut paikalleen ja suureksi osaksi poistettu paikaltaan maanomistajan toimesta, päätettiin kaivaustutkimus keskittää tälle jo valmiiksi raivatulle alueelle, koska oli oletettavaa, ettei mahdollista kalmistoaluetta rakennuksen luonteesta johtuen oltu juurikaan tuhattu. Tähän kertomukseen olen liittännyt kopion (liite 8) Tallgrenin kaivausten yleiskartasta ja hahmotellut katkoviivalla kesän 1993 kaivauksissa selvinneen kalmiston länsirajan.

Tarja Tuppuraisen koetutkimuskertomukseen, 1993, on liitetty nyt kaivettua aluettakin koskeva vanhempaa asutusta ja alueen maankäyttöä koskeva selvitys.

Ylipään kalmisto on osa laajempaa rautakautista kompleksia. Noin 500 m päässä Aurajoen vastarannalla on Vanhalinnan linnavuori, 300 m länteen, Jokipellosta on löydetty E-tyyppin keihäänkärki ja Y-tyyppin miekka, jotka merkinnevät toista kalmistoa Aurajokeen viettävässä niemikkeessä ja Ristinpellon varhaiskeskiaikainen ruumiskalmistokin sijaitsee vain 200 m Ylipään kalmiston luoteispuolella.

ALUEEN TOPOGRAFIA JA KASVILLISUUS

Ylipään kalmisto sijaitsee peltojen ympäröimällä kallioisella mäennyppylällä, sen etelälaidalla, Aurajoen töyrästä nousevassa rinteessä (kuva TYA 20396) Kalmiston pohjoispuolella maasto on korkeampaa, osaksi avokallioista. Kalmiston ja sitä ympäröivän alueen kasviston osalta Liisa Tuomi toteaa kasvistoinventointiraportissaan (1990) seuraavaa: Alue on tyypillinen esimerkki tšekäläisestä viljelyseutujen mosaiikista: peltojen lomassa pieniä mäennyppyläsaarekkeitä, joita peittää kallioinen ja heinikkoinen kuiva niitty tai keto katajineen. Alueen pohjoispuolella on metsäistä maastoa, missä kasvaa tyypillistä lähinnä kuivan kankaan lajistoa, pohjalla sammalta ja metsälauhaa. Pääpuustona on mänty. Ladon takaisen kallion pohjoispuolella on kosteampi haavikkoinen painanne, jossa on mm. tuomea, nokkosta, mesiangervoa, luhtamataraa, rönsyleinikkiä ja oravanmarjaa.

MENETELMÄT

Korkeus siirrettiin kaivauspaikalle monikulmiopisteestä 409, ks. liite 9, ja merkittiin punaiseksi maalatulla ympyräristillä kiintokallioon, aivan ruudun 392/388 itäreunaan (ks. liite 1). Tämän pisteen korkeus on 27,33 m m.p.y. Vaaituskone sijaitsi avatun alueen pohjoispuolella, 2,60 m y-pisteestä 398. Taakselukema tästä koneen asemasta oli 206.

Kaivauskoordinaatisto on esitetty liitteessä 1. Kaivausruudun koordinaatti määräytyy ruudun lounaiskulman mukaan.

Koska tutkimusalue avattiin paikalta puretun heinäladon pohjan alalle (liite 1) (kuva TYA 20381), turvetta jouduttiin poistamaan vain kaivausalueen pohjois- ja etelälaidalta. Turve poistettiin lapioin ja turpeiden pohjat tarkastettiin lastoin. Ladon lahonneesta lattiasta peräisin ollut puujäte ja ruumenet poistettiin lapioin koko alalta. Tätä jätettä ei seulottu. Tämän jälkeen jatkettiin 1. kaivauskerroksen tutkimista lastoin, mutta koska alueella oli edelleen runsaasti ruostuneita nauvoja, erilaista rautaromua ja lasinpaloja, 1. kerroksen esihistorialliset löydöt tallennettiin 1 m x 1 m alalta. Moderneja löytöjä ei tallennettu. 2. kaivauskerroksesta lähtien löydöt tallennettiin edelleen 1 m x 1 m alalta alueen länsipuoliskosta, ruuduista 392 - 399 / 390 - 395, kun sen sijaan alueen itäpuoliskosta, ruuduista 392 - 399 / 396 - 400 löydöt tallennettiin koordinaatein lukuun ottamatta seulontalöytöjä, jotka tallennettiin 1 m x 1 m alalta. Alueen itäosassa kaivauskerros määräytyi lähinnä kivikerrosten mukaan.

Latoon kuulunutta seinänaalus- ja kurkihirren aluskiveystä ei poistettu (kuva TYA 20383), koska oli selvää, että alimmat kivet oli pantu kuoppaan, joka oli kaivettu kalmiston läpi. Nämä kivet on piirretty jokaiseen tasokarttaan muita kiviä ohuemmalla 018 terällä.

Paalutetun alueen etelälaidasta jätettiin avaamatta alue $x = 392.00 - 393.30$ ja $y = 390.00 - 397.20$, koska Tallgren kaivauskertomuksessaan (1913) toteaa tänne tuodun maata ladon pohjois- ja itäpuolelta tietä tehtäessä.

HAVAINNOT : POLTTOKALMISTON ALUE

Kun 1. kerros oli kaivettu 1. tasoon, näkyi polttokalmiston länsiraja jo varsin selvänä (kuva TYA 20384). Alueen itäosassa, y-pisteestä 396 itään, hiekka oli likaiseksi värjäytyneitä ja alueen koillis- ja itäreunassa voimakkaammin noen värjäämää. Kivisin alue keskittyi tälle nokimaa-alueelle (kuva TYA 20386), jonka itäreunassa ruutujen 396 - 400 / 400 alueella pienimmät kivet, halkaisijaltaan n. 5 cm olivat tulossa rapautuneita, mutta eivät tätä suuremmat. Tiheimmin kivet keskittyivät ruutuun 395 / 400. Tämä nokimaa oli yhtenäisimmillään vain 1. tasossa, kun sen sijaan 2. kerroksessa selvää nokimaata oli enää vain paikoin isompien kivien välissä.

2. ja 3. kerroksessa kalmistoalueelle muodostui kaksi nokimaakeskittymää: Eteläisemmässä alueella 394.00 - 395.60 / 399.00 - 401.00 oli selvästi neljä päällekkäistä kiverrosta pienehköllä tarkemmin rajaamattomalla alueella. Löytöinä tuli mm. hevospääriipus ja kulkusia (596:103). Toinen nokisempi ja kivisempi keskittymä oli alueella 396.50 - 398.00 / 399.10 - 401.00. Löytöinä tältä alueelta tuli mm. E-tyypin keihäänkärki (596: 379) ja fasettinuppinen hevosenkenkäsöljen katkelma (596:323). (Kuvat TYA 20390 , 20400 ja 20402)

Löytöjen levintä

Kaivetulta alueelta ei ole tehty tarkkoja löytökarttoja vaan ainoastaan viitteelliset keramiikan, palaneen luun, palaneen saven ja pronssin levintää kuvaavat kartat (liitteet 2 - 5). Näissä levintäkuvioissa ei ole huomioitu kappalemääriä ja vain sellaiset löydöt, jotka on tallennettu koordinaatein ovat oikealla paikallaan. Sen sijaan yhden ruudun (1 m x 1 m) alueelta tallennetut löydöt tulostuivat aina kunkin ruudun keskelle. Levinnöistä kuitenkin näkee, että pronssin ja palaneen luun levintää voi pitää kalmistoa länteen rajaavina, kun taas keramiikalla ja palaneella savella on laajempi levintä, mutta nekin keskittyvät selvästi samalle alueelle kuin palanut luu ja pronssilöydötkin. Näin sekä värjäytyymiin perustuvien, kiveykseen perustuvien että artefaktien levintään perustuvien havaintojen perusteella kalmiston länsiraja kulkee pohjoisesta y-akselilla pisteestä 397.50 etelään pisteeseen 399.00.

Ajoitus:

Keramiikan ja muutamien kalmiston tästä osasta löytyneiden esineiden ja niiden katkelmien (hevospääriipus 596:103; hevosenkenkäsöljen katkelma 596:323; E-tyypin keihäänkärki 596:379 ja pieni kapeakehäinen fasettinuppinen hevosenkenkäsölki 596:500) perusteella katsoisin , että kalmiston länsireunaan on tehty hautaukset 800-luvulla, korkeintaan 900-luvun alkukymmenillä. Samoin A. M. Tallgren toteaa omalta kaivausalueeltaan 800-luvun löytöjä tulleen keskitetysti kalmiston pohjoisreunasta, joten viimeiset hautaukset Ylipään kalmistoon on tehty alueen pohjois- ja länsilaitaan.

Rakenteen yleispiirteet:

Peruspiirteenä Ylipään kalmiston viikinkiaikaisessa osassa on kivien vähyys ja kivien pienuus - suurin osa kalmiston kivistä oli vain nyrkin ja kahden kokoisia (kuva TYA 20403) sekä nokimaan laikukkuus. Hautauskerros oli varsin ohut , vain kolmisenkymmentä cm:ä.

Hautarovio ?

A. M. Tallgren mainitsee kaivauskertomuksessaan ainakin yhden mahdollisen hautarovion sijainneen kalmistoalueella, ruuduissa EVI, DV ja DVI. Tätä indikoi hänen mukaansa muuta aluetta mustempi maa, palaneen saven runsas esiintyminen sekä mahdolliset palojäljet kivissä. Tämä keskittymä jatkui selvästi ladon alla alueella 395.00 - 399.00 I 398.50 -401.00 ja esim. palanutta savea tuli eniten juuri ko. alueelta (liite4), mutta suuremmissa kivissä ei ollut havaittavissa palamisen merkkejä, eikä nokimaan vahvuus mielestäni viittaa mitenkään rovion paikkaan vaan pikemminkin nokimaan heikkous ja laikukkuus viittaisi roviojätettä tuodun paikalle.

Sintraantunut savi ja keramiikka:

Erityishuomion vielä ansainnee korkeassa, sintraantumispisteen ylittäneessä lämpötilassa palanut savi ja keramiikka. Tällaista huokoiseksi palanutta savea, runsas 700 g (jota näyttää kutsuttavan savikuonaksi) tuli keskitetysti ruudussa 397 /399, aivan sen koilliskulmassa, 4. kerroksen pohjalla olleesta kiviympyrästä (ks. kartta 4) ja n. 1 m säteellä sen ympäristöstä. Ko. kivien alla oli vielä n. 1 cm värjäytyntä maata eli kivet oli tuotu paikalle. Varsinaiselta kalmistoalueelta tuli myös joitakin sintraantuneita keramiikkapaloja (huom. löytöluettelossa ko. palan kohdalla maininta "palanut korkeassa lämpötilassa huokoiseksi"). Mielestäni tämä viittaisi siihen, että ko. astiat ovat olleet mukana hautaroviolla, kun taas muut astiat ovat joutuneet kalmistoon vasta hautauksen yhteydessä.

Liesikiveys:

4:ssä kerroksessa kalmiston länsireunasta vajaan 1 m:n etäisyydeltä, alueella 394.70 - 395.70 / 397.50 - 398.20 tuli esille rakenteeton liesikiveys, jossa 1-2 kivikerrosta halkaisijaltaan > 20 cm kiviä, oli pantu ilman erityistä järjestystä vajaa 15 cm syvään kuopanteeseen. Kivien välissä oli nokimaata sekä löytöinä koristeetonta keramiikkaa (596:137 / selvänä keskittymänä (merkitty karttaan 4), palanutta savea joitakin paloja (596:142), 2 kvartsi-iskosta (596:143) ja jokin siru palanutta luuta (596:141) Varsinaista hiiltä ei ollut, joten hiilinäytettä ei otettu. Makrofossiilinäyte otettiin.

Makrofossiilinäytteet:

Maanäytteistä, joista tarkemmat tiedot on liitteessä 10, osa lähetettiin 17.8.1994 analysoitavaksi FT Terttu Lempiäiselle.

Kontekstiin kuulumattomat löydöt:

Ruudusta 393 / 393, aivan avaamattoman alueen reunasta löytyi katkelmallinen merovinkiaikaisen tasavarsisoljen katkelma (596:10). Ilmeisimmin soljen katkelma on joutunut tähän kontekstiin, kun maata on siirretty ladon pohjois- ja itäpuolelta sen etäpuolelle kuten Tallgren kertomuksessaan mainitsee. Todennäköisimmin samaan kontekstiin kuuluvat myös löydöt (keramiikkaa, palanutta luuta ja pronssisormuksen katkelma) ruuduista 393 / 398 - 400. Tämä keskittymä on merkitty 2. tason karttaan. Alkuaan nämä ruudut avattiin, jotta todettaisiin paikalle jossain vaiheessa siirretyn maata muualta. Heti näitten löytöjen alta tulikin esille ohut, toinen turvekerros, joten alueen 392. 00 - 393.50 / 397.70 - 401.00 kaivaminen lopetettiin 2. tasoon.

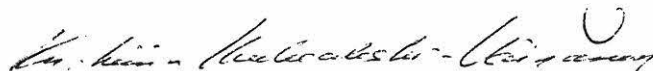
HAVAINNOT: MUU AVATTU ALUE

Avatun alueen länsipuoliskosta, y-pisteestä 396.00 länteen, ei tavattu mitään rakenteeseen viittaavaa ja löytöjäkin tuli vain yksittäisinä: joitakin paloja palanutta savea, kahdesta eteläosan ruudusta pari sirua palanutta luuta sekä yksittäisiä keramiikkapaloja (liitteet 2-4). Suurin osa ruuduista oli täysin löydöttömiä, ks. liite 4. Ensimmäisessä ja osaksi vielä toisessakin kaivauskerroksessa maa oli likaiseksi värjäytynyttä aivan läntisimmässä reunassa, kun taas kalmistoalueen ja tämän väliin jäi puhtaan hiekan alue (kartat 1 ja 2). Tämä värjäytymä saattaa hyvinkin johtua lahonneesta ladon lattiasta, joka länsipäässään on selvästi ollut huomattavasti lähempänä maanpintaa kuin itäpäässään. Alueen kaivaminen lastoin lopetettiin 2. tasoon, mutta sitä jatkettiin vielä lapioin ja seulomalla lähinnä tarkastusluontoisesti. Mitään ei löytynyt.

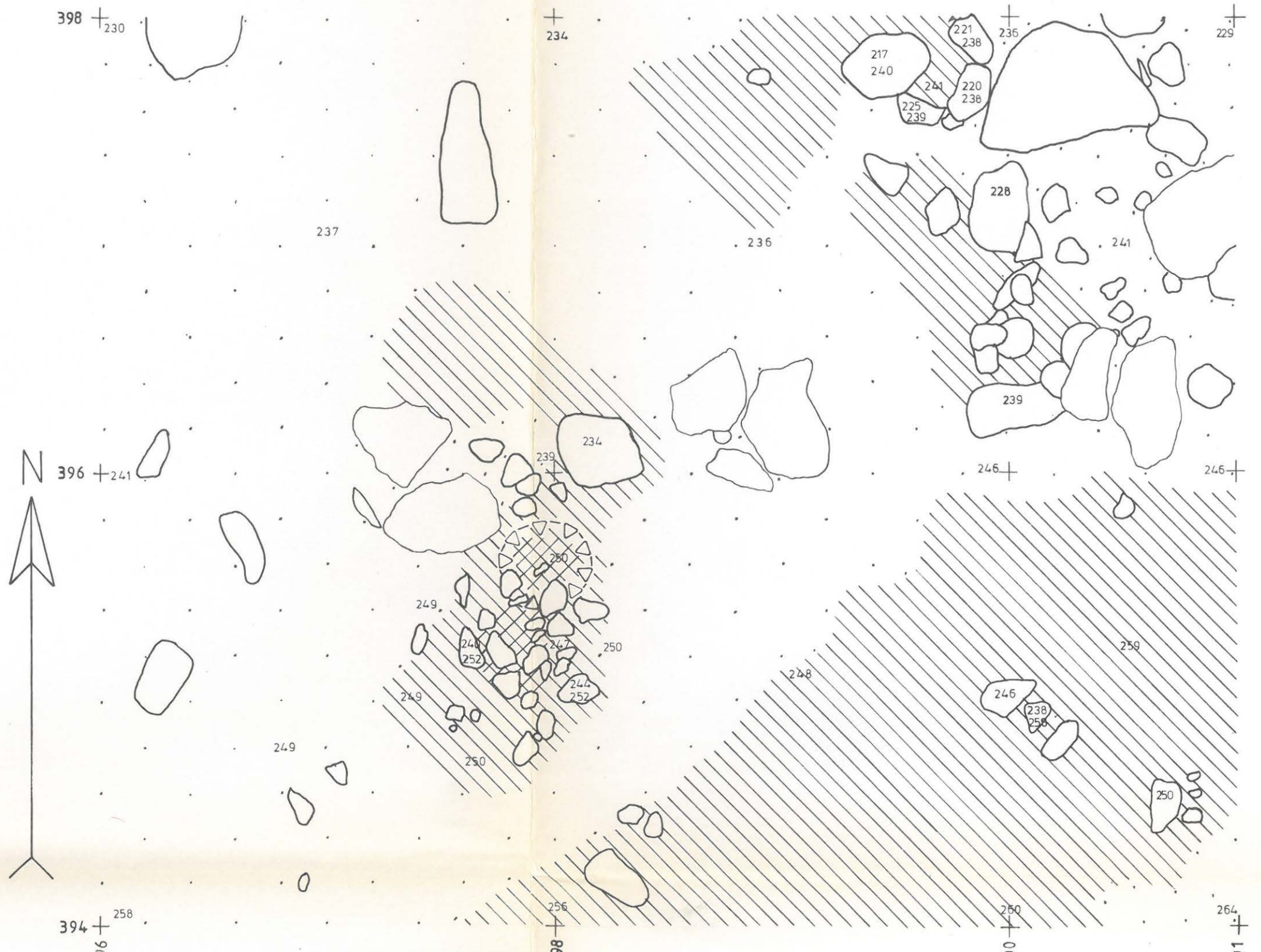
KAIVAUKSEN LOPETTAMINEN

Kaivauksen lopuksi avattu alue peitettiin entiseen tasoonsa ja ympäristö siistittiin. Tutkimus Ylipään kalmistossa lopetettiin, koska kalmisto on nyt kähes kokonaan kaivettu. Kalmistoa saattaa jonkin verran olla vielä jäljellä pisteestä 400/396 itään ja pohjoiseen n. 1 m kaistaleella sekä ladon eteläpuolella, pisteestä 393/397 itään ja etelään 2 - 3 m kaistaleella.

Turussa 20.6.1994

Kristiina Korkeakoski-Väisänen
ap. lehtori

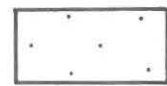

394 + 258
396

256
398

260
400

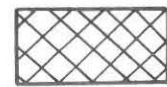
264
401

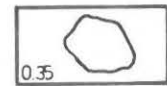
HIEKKA

LIKAMAA

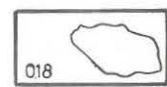
NOKIMAA

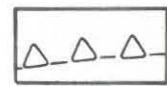
KIVI

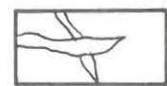
KALLION REUNA

HEINÄLADON
KIVIJALKA

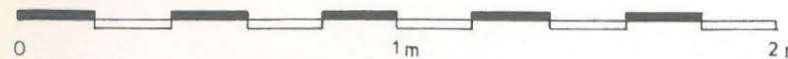

KERAMIKKAKESKITTYMÄ

JUURI

LIETO SAUVOLA YLIPÄÄ 1993	
Kartta 4	Jokipelto 1:18
Taso 4	
Turun yliopisto Arkeologian osasto	
27,33 m m.p.y., kone 206	MK 1:20
Puht. piirt. Tommi Välimäki	
21.10.1993 Kristiina Korkeakoski-Väisänen	

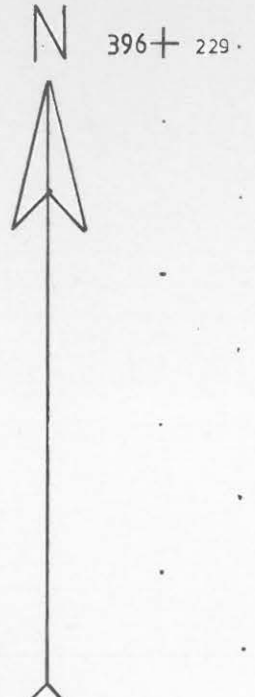
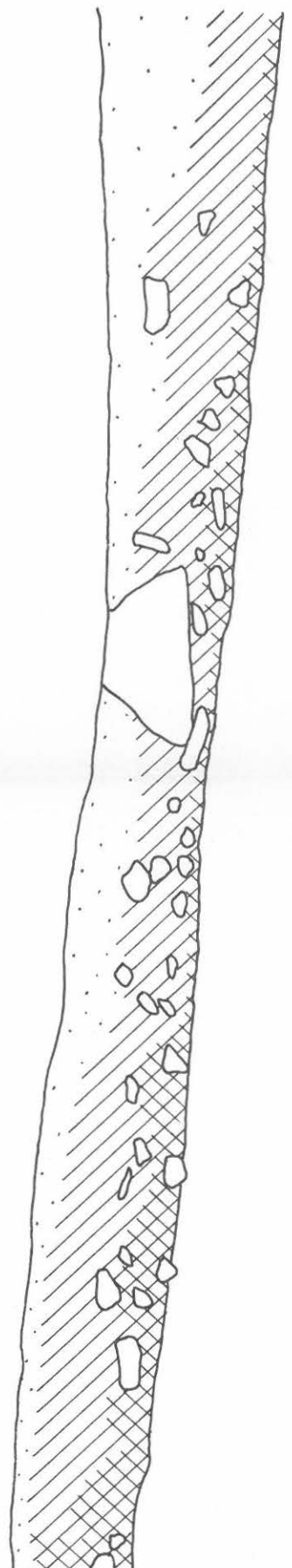
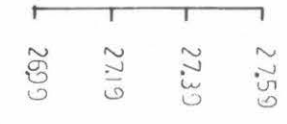
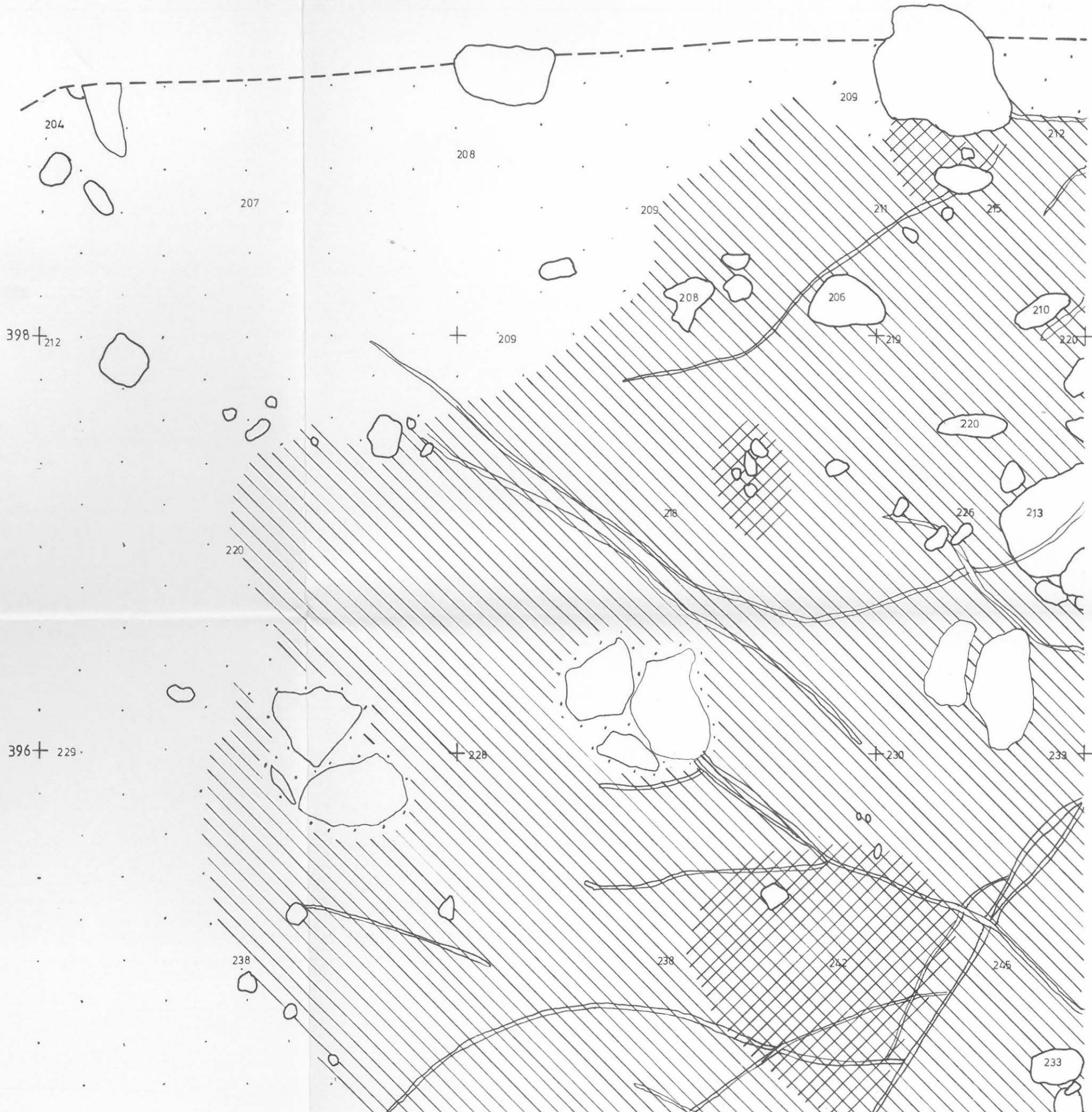

400 +

+

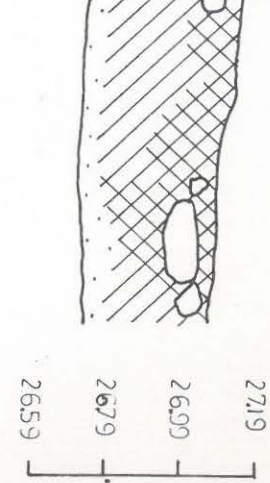
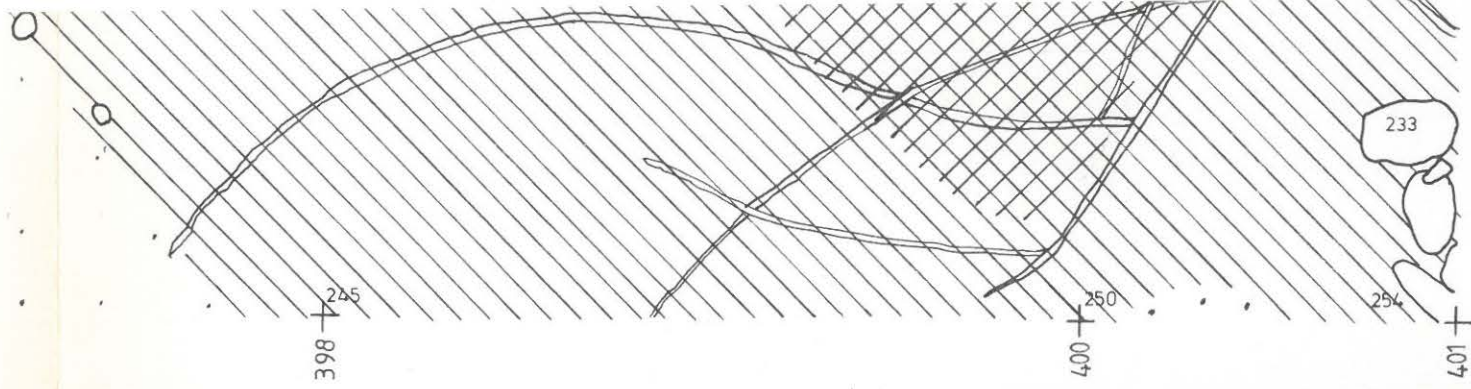
+

+

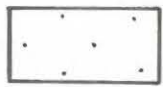

394 + 242
396

+

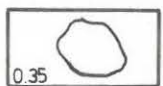
HIEKKA

LIKAMAA

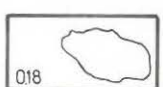
NOKIMAA

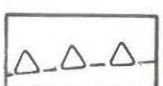
KIVI

KALLION REUNA

HEINÄLADON
KIVIJALKA

KERAMIKKAKESKITTYMÄ

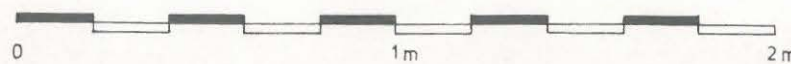
JUURI

+

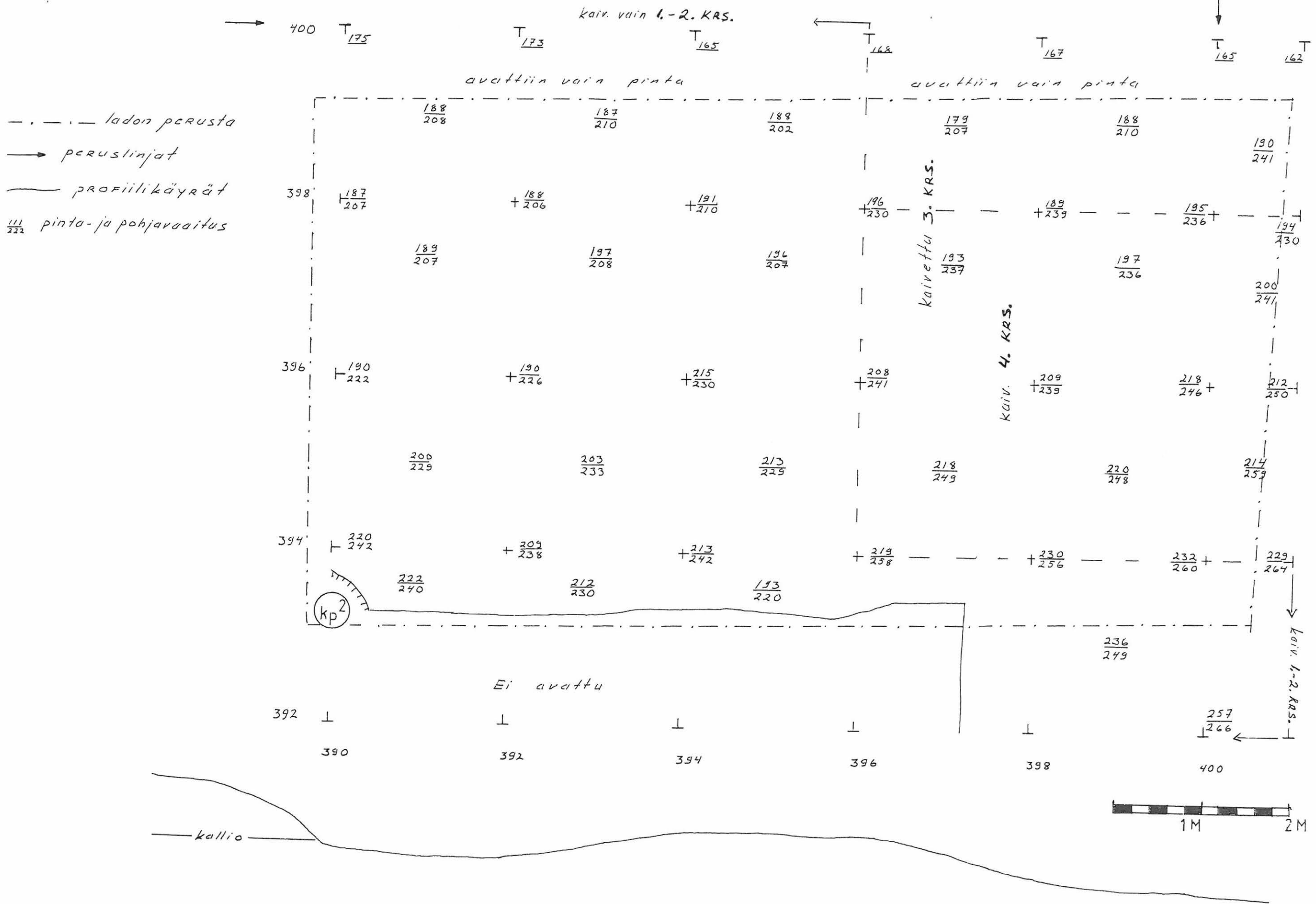
+

+

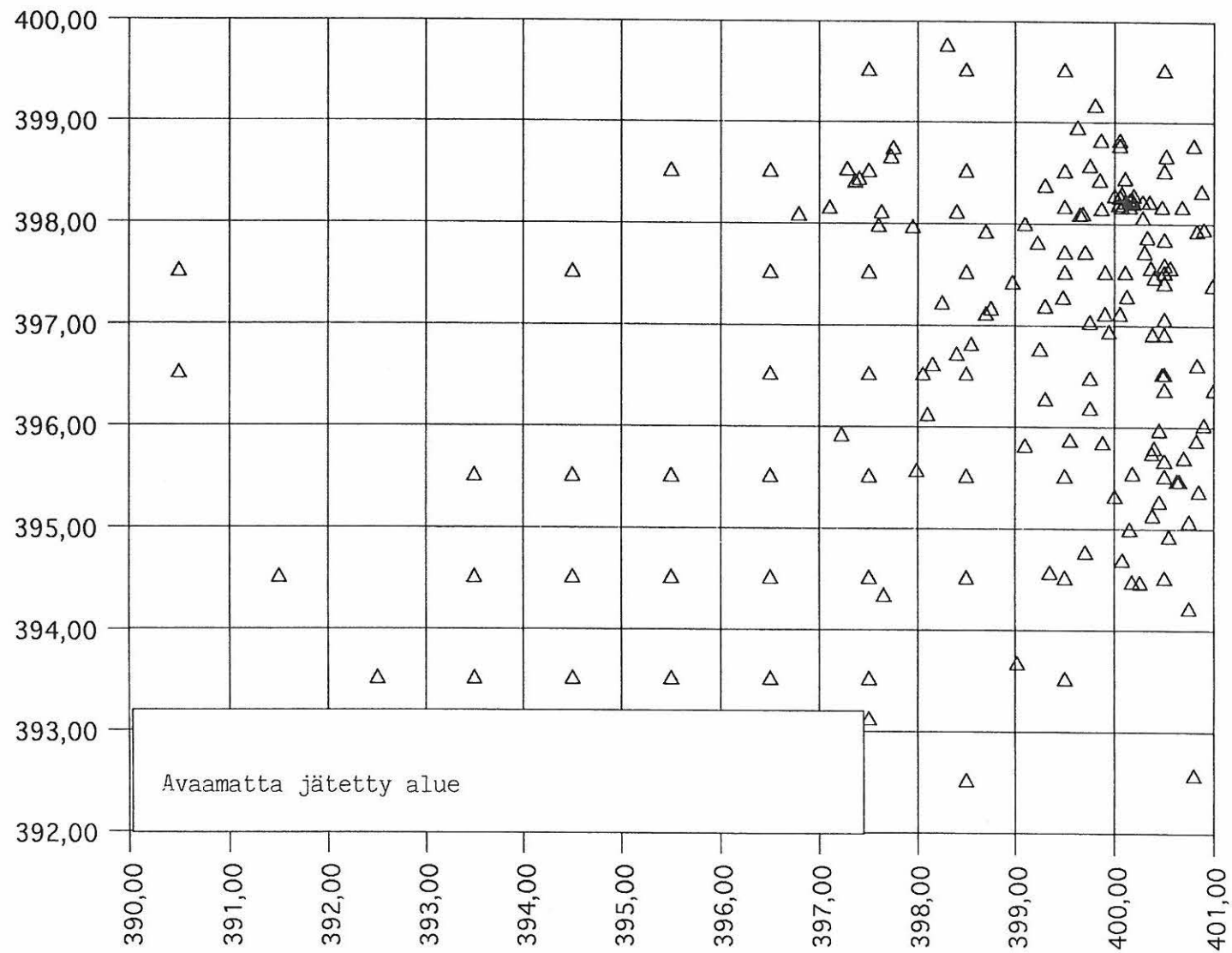
LIETO SAUVOLA YLIPÄÄ 1993	
Kartta 3	Jokipelto 1:18
Taso 3, E - leikkaus W	
Turun yliopisto Arkeologian osasto	
27,33, m m.p.y., kone 206	MK 1:20
Puht. piirt. Tommi Välimäki	
22.10.1993 Kristiina Korkeakoski-Väisänen	

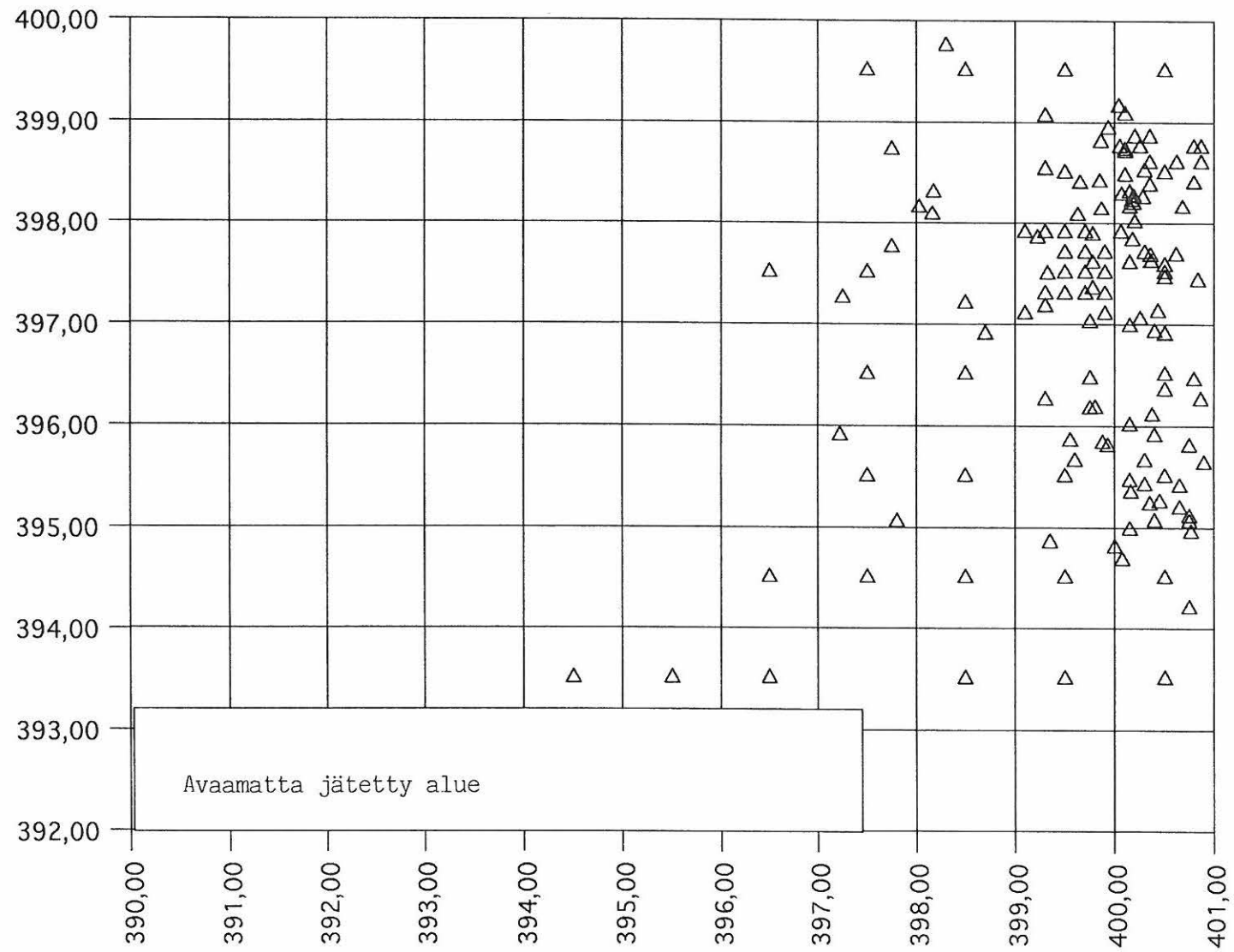

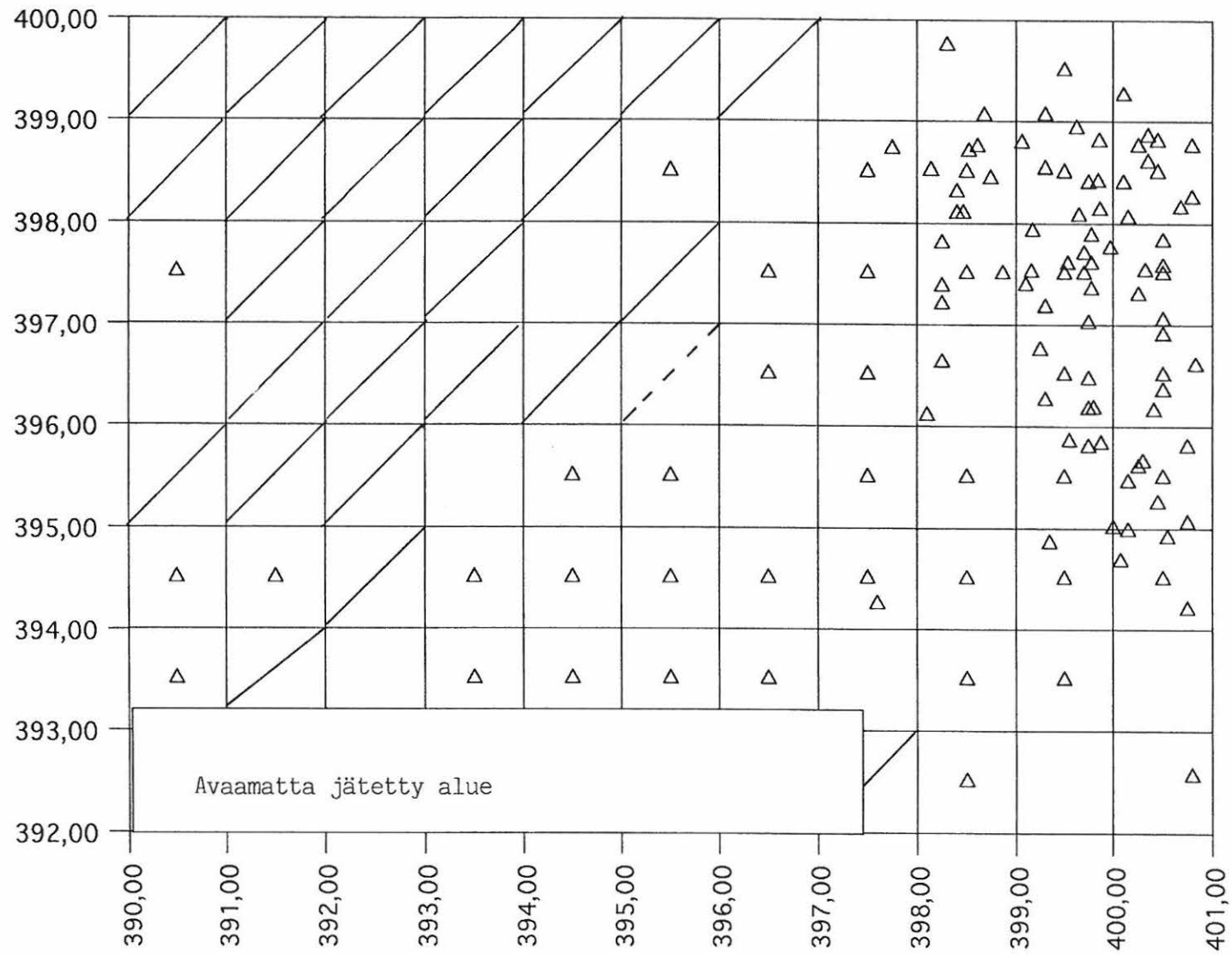

LIETO, SAUVOLA, YLIPÄÄ 1993 : Viitteellinen keramiikan levintä

LIETO, SAUVOLA, YLIPÄÄ 1993: Viitteellinen palaneen luun levintä

LIETO, SAUVOLA, YLIPÄÄ 1993: Viitteellinen palaneen saven levintä

/ löydötön ruutu

LIETO SAUVOLA YLIPÄÄ 1993

Musta/valkonegatiivit

Kuvat: Kristiina Korkeakoski-Väisänen ja Tommi Välimäki

TYA nro

20381	Kaivettava alue (vanhan heinäladon pohja) avattuna.	SE. KK-V, 18.5.
20382	Hiilinäyte (ei säilytetty)	SW. KK-V, 24.5.
20383	1. taso, x= 395-399, y= 395-401. Avatun alueen pohjoisreunassa näkyvä kivirivi liittyy ladon seinäaluskiveykseen , jota ei kaivettu. Suurehkot kivet alueen keskellä kuuluvat samoin ladon perustukseen.	E. KK-V, 27.5.
20384	1. taso, x= 393-399, y= 390-399. Avatun alueen pohjois- ja eteläreunassa näkyvä kiveys sekä suurehkot kivet alueen keskellä kuuluvat ladon perustukseen.	E. KK-V, 27.5.
20385	1. taso.	E. KK-V, 27.5.
20386	1. taso, x= 395-399, y= 398-401.	S. KK-V, 27.5.
20387	1. taso. Suurehkot kivet alueen keskellä kuuluvat ladon perustukseen.	E. KK-V, 27.5.
20388	Hevosenkänkäsolki in situ ruudussa 397/399, 2. krs.	S. KK-V, 28.5.
20389	Maanäytteet 1-3.	S. KK-V, 2.6.
20390	2. taso. Avatun alueen pohjois- ja eteläreunassa näkyvä kiveys sekä suurehkot kivet alueen keskellä kuuluvat ladon perustukseen. Etualalla kalmistokiveystä.	E. TV, 7.6.
20391	2. taso. Avatun alueen pohjois- ja eteläreunassa näkyvä kiveys sekä suurehkot kivet alueen keskellä kuuluvat ladon perustukseen. Etualalla kalmistokiveystä.	E. TV, 7.6.
20392	2. taso. Avatun alueen pohjois- ja eteläreunassa näkyvä kiveys sekä suurehkot kivet alueen keskellä kuuluvat ladon perustukseen. Etualalla kalmistokiveystä.	E. TV, 7.6.
20393	2. taso.	E. TV, 7.6.
20394	2. taso.	E. TV, 7.6.
20395	2. taso.	E. TV, 7.6.
20396	Kaivausalue kuvassa keskellä olevan suuren kuusen takana. Etualalla Aurajokeen viettävät pelлот.	S. TV, 8.6.
20397	Kaivausalue kuvan länsilaidassa olevan suuren kuusen takana. Koko metsän reuna tästä itään kesän 1993 koekuopitusalueetta. Etualalla Aurajokeen viettävät pelлот.	S. TV, 8.6.
20398	Kaivausalue kuvan länsilaidassa olevan suuren kuusen takana. Koko metsän reuna tästä itään kesän 1993 koekuopitusalueetta. Etualalla Aurajokeen viettävät pelлот.	S. TV, 8.6.
20399	Näkymä idästä tutkimusalueelle, joka sijaitsee aivan kuvan oikeassa laidassa.	E. TV, 8.6.
20400	3. taso, x= 394, 60-397,20; y = 397 -401. Kuvan isot kivet kuuluvat ladon perustukseen.	W. KK-V,10.6.
20401	3. taso, y= 397-401. Kuvan isot kivet kuuluvat ladon perustukseen.	N. KK-V, 10.6.
20402	3. taso, x= 395,80-397,20, y= 396,00-401,00. Kuvan isot kivet kuuluvat ladon perustukseen. (Positiivissa jäljellä olevat nokimaalalueet ymp. viivalla)	E. KK-V, 10.6.
20403	Kaivausalueen reunalla kalmistosta nostetut , siihen kuuluvat kivet.	W. KK-V,10.6.
20404	Kaivausalue peitettynä	SE. TV, 9.9.
20405	Kaivausalue peitettynä	E. TV, 9.9.
20406	Kaivausalue peitettynä	SE. TV, 9.9.

LIETO SAUVOLA YLIPÄÄ 1993

Diapositiivit

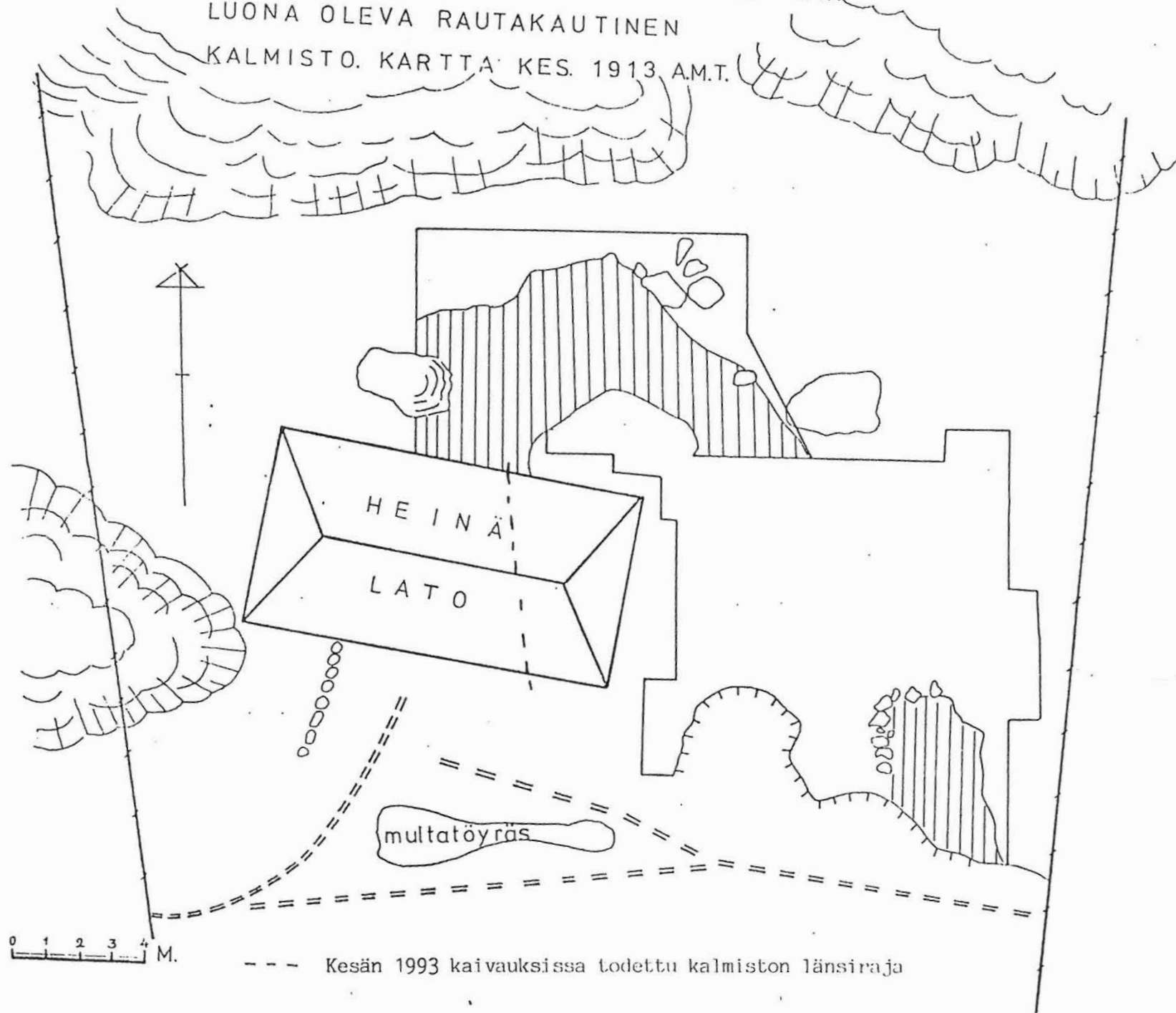
Kuvat: Kristiina Korkeakoski-Väisänen ja Tommi Välimäki

TYA nro

251:1	Kaivausalue enne raivausta.	SE.	24.4.
251:2	Kaivausalue lännessä olevan kuusen takana.	S.	24.4.
251:3	Kaivausalue kuusen takana.	S.	24.4.
251:4	Kaivausalue lännessä olevan suuren kuusen takana, koko siitä itään oleva metsän reuna tutkittiin koekuopituksin.	S.	8.6.
251:5	Tutkimusalue Aurajokeen viettävien peltojen takana.	S.	8.6.
251:6	Kaivausalueesta itään. Koekuopitus ulottui voimalinjaan.	S.	8.6.
251:7	Taustalla oleva metsäsaareke kaivaus- ja koetutkisuusalueena.	S.	8.6.
251:8	Kaivausalue, vanhan ladon pohja, puhdistettuna ja paalutettuna.	SE.	18.5
251:9	1. taso. Kuvan keskellä ja reunoilla olevat suuret kivet kuuluvat ladon perustukseen.	E.	27.5
251:10	1. taso.	E.	27.5.
251:11	1. taso, 1993 kaivetun kalmiston osan koillis- ja itäosa.	E.	27.5.
251:12	1. taso, Ylipään kalmiston länsireuna.	S.	27.5.
251:13	Hiilinäyte. Näytettä ei säilytetty.	S.	24.5.
251:14	Hevosenkäsolkki in situ, ruutu 397/399, 2. krs.	S.	28.5.
251:15	Maanäytteet, 2. krs.	S.	2.6.
251:16	2. taso.	E.	7.6.
251:17	2. taso. Kaivetun alueen itäpää, kalmiston länsireuna.	E.	7.6.
251:18	2. taso. Kaivetun alueen itäpää, kalmiston länsireuna.	E.	7.6.
251:19	2. taso. Kaivetun alueen itäpää, kalmiston länsireuna.	E.	7.6.
251:20	3. taso. Kaivetun alueen itäpää.	S.	10.6.
251:21	3. taso. Kaivetun alueen itäpää.	W.	10.6.
251:22	3. taso. Kaivetun alueen itäpää.	W.	10.6.
251:23	3. taso. Profiilin päällä kiviä, jotka on poistettu kaivauskerroksista.	W.	10.6.
251:24	3. taso. Voimakkaammin noen värjäämä alue alueella 394,80-395,60 / 399,10-400,40.	S.	10.6.
251:25	3. taso. Noen värjäämä alue alueella 397,00-397,60 / 399,20-399,50.	W.	10.6.

LIEDON SAUVALAN YLIPÄÄN MAKASIININ
LUONA OLEVA RAUTAKAUTINEN
KALMISTO. KARTTA KES. 1913 A.M.T.

--- Kesän 1993 kaivauksissa todettu kalmiston länsiraja

KUNTA Lieto

PISTE N:O Smp 409

KARTTALEHTI 1043 12 09776-77

TASO-LUOKKA IV KKJ x 6 709 998,517

liite

PISTEEN LAATU 1) 1

y 576 389,671

9

ALUSTA 2) 11

KORKEUS-LUOKKA V N 43 H 25,64

MAANPINNASTA METRIÄ

TN:O 361 VUOSI 19 84

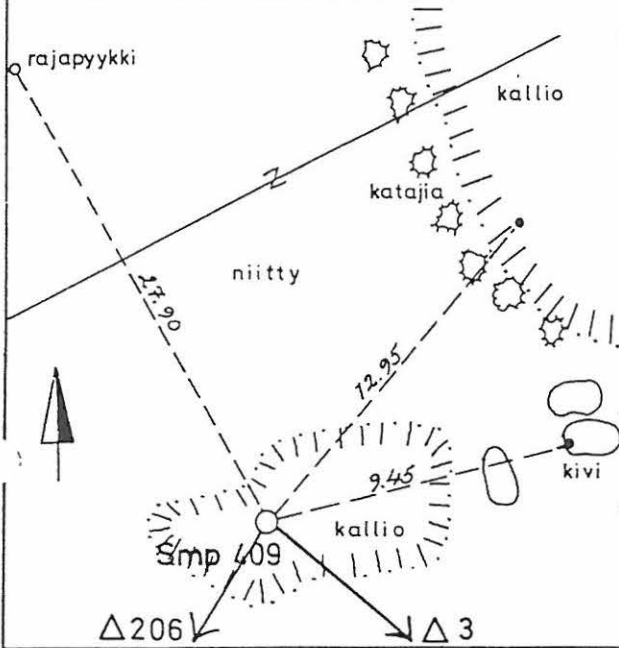
SIJAINNAPIIRROS, HAKUMITAT

LAITOS TSP-Suunnittelu Oy

ALUE Ilmarinen

VIHEREISET PISTEET N:O	MATKA (m)	SUUNTA (g)
3	1620,54	146,0141
69	941,35	235,6468
30069	939,261	235,4474

MUITA TIETOJA

- 1) 1 PUTKI 2 PULTTI 3 PUTKI MAASSA 4 PORANREIKK 5 MAARUKKAPISTE 6 JOKIN MUU.
- 2) 11 KALLIO 12 MAAKIVI 13 UPOTETTU KIVI 14 BETONI 15 RAJAPYYKKI 16 JOKIN MUU.

MAANÄYTTEET

Maanäytteitä otettiin kaikkiaan 1 - 6 kpl, näistä lähetettiin 17.8.1993 FT Terttu Lempiäiselle makrofossiilen toteamiseksi näytteet 2, 5 ja 6, joista lähemmät löytötiedot alla.

Näyte nro 1 x 397.50-398.00 Krs: 2 Näytteen laatu: nokimaata Näytteen määrä: runsas 1 l	pvm 2.6.1993 y 399.50-400.00	h 27.33 m
Näyte nro 2 x 395.50-396.00 Krs: 2 Näytteen laatu: nokimaata Näytteen määrä: n. 2 l Lähetetty analysoitavaksi.	pvm 2.6.1993 y 400.00-400.50	h 27.24 m
Näyte nro 3 x 398.00-398.50 Krs: 2 Näytteen laatu: nokimaata Näytteen määrä: n. 2 l	pvm 2.6.1993 y 400.50-401.00	h 27.36 m
Näyte nro 4 x 394.00-394.50 Krs: 2 Näytteen laatu: likamaata Näytteen määrä: runsas 1 l	pvm 2.6.1993 y 391.50-392.00	h 27.28
Näyte nro 5 x 395.70-396.00 Krs: 3 Näytteen laatu: nokimaata Näytteen määrä: n. 1 l Lähetetty analysoitavaksi	pvm 10.6.1993 y 400.00-400.15	h 27.15
Näyte nro 6 x 394.90-395.20 Krs: 4 Näytteen laatu: nokimaata liesikiveyksesytä Näytteen määrä: vajaa 1 l Lähetetty analysoitavaksi	pvm 16.6.1993 y 398.00-398.20	h 26.89

TYA 20397 Kaivausalue kuvan länsilaidassa olevan suuren kuusen takana. Koko metsän reuna tästä itään oli kesän -93 koekuopitusalueetta. Etualalla Aurajokeen viettävät pellot. S.Kuva Tommi Välimäki

TYA 20396 Kaivausalue kuvassa keskellä olevan suuren kuusen takana. Etualalla Aurajokeen viettävät pellot. S. Kuva Tommi Välimäki.

TYA 20381 Kaivettava
alue, vanhan heinäla-
don pohja avattuna. SE.
Kuva KK-V.

TYA 20383 1. taso. Alu-
een pohjoisreunassa nä-
kyvä kiveys liittyy la-
toon, samoin suuret ki-
vet keskellä. E.
Kuva KK-V

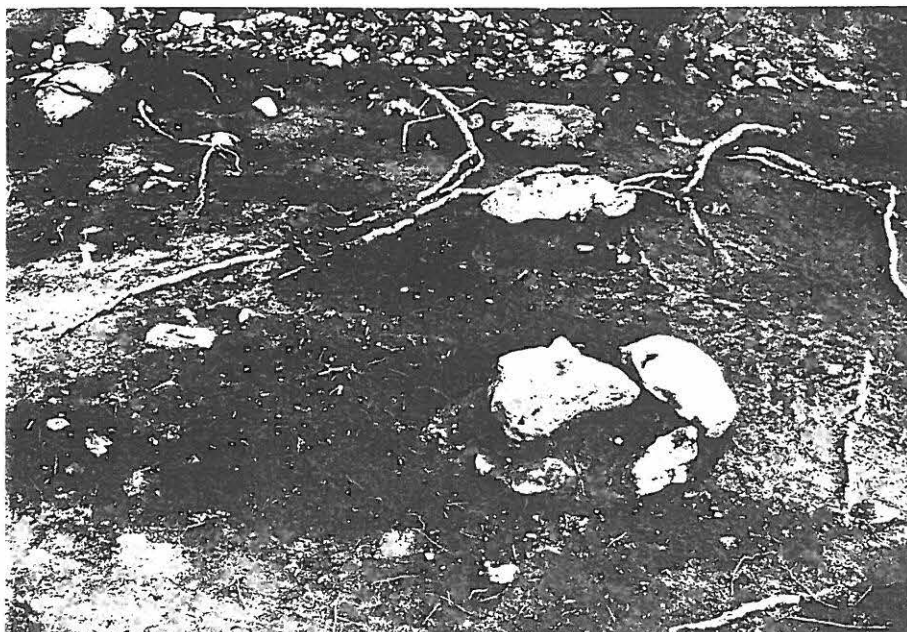
TYA 20384 1. taso. E.
Kuva KK V

TYA 20386 1. taso. S.
Kuva KK-V

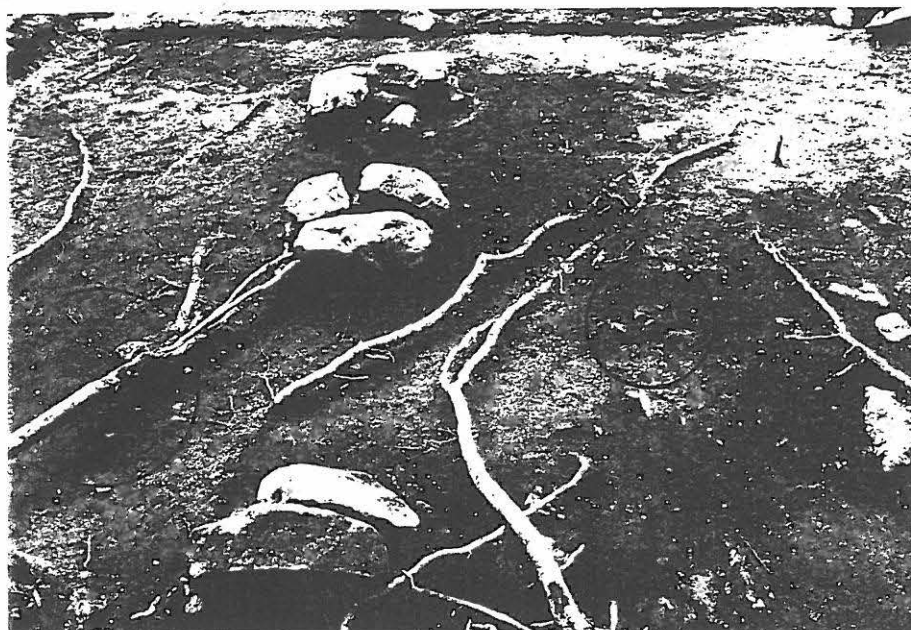

TYA 20390 2. taso.
Etualalla kalmistokiveystä
E. Kuva Tommi Välimäki.

TYA 20400 3. taso. W.
Kuva KK-V

TYA 20402 3. taso. Nokimaa merkitty ympyrällä. E.
Kuva KK-V

TYA 20403 Kaivausalueen reunalla kalmistosta nostetut
kivet. W. Kuva KK-V

